TEKNOLOGISK INSTITUT

Rapport

Effekten af studiepraktik blandt nordjyske unge

Titel:
Rapport – Effekten af studiepraktik blandt nordjyske unge

Udarbejdet for:
Regional Udvikling
Region Nordjylland
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Ø
Kontakt: Louise Wagner

Udarbejdet af:
Teknologisk Institut
Analyse og Erhvervsfremme
Kongevang Allé 29
8000 Aarhus C
CVR 5697 6116
EAN 5790002042225

31. oktober 2018

Kontakt:
Centerchef Karsten Frøhlich Hougaard
Analyse og Erhvervsfremme
Erhvervsudvikling
Mobil +45 72 20 28 86
kafh@teknologisk.dk

Forsidebillede: Studiepraktik på Aalborg Universitet. Copyright Aalborg Universitet.

Indholdsfortegnelse

Resumé 4
1. Indledning 5
2. Præsentation af målgruppe og kontrolgruppe 6
2.1. Et nærmere kig på målgruppen 10
3. Sammenhæng mellem studiepraktik og uddannelsesvalg 10
3.1. Tilfredse studiepraktikanter over hele linjen 13
4. Studiepraktikanter fra hele Danmark 15
4.1. Region Nordjylland og resten af landet 19
5. Konklusion 21
Annex 1- Metodebeskrivelse 22
Registerbaseret undersøgelse 22
Surveydata 22
Kvalitative interview. 23

Resumé

Studiepraktik er en mulighed for at afprøve, hvordan det er at studere på en videregående uddannelse. Tilbuddet afvikles hvert år i uge 43 og retter sig mod personer, der har færdiggjort eller er i gang med det sidste år på en ungdomsuddannelse.

Formålet med denne analyse er at undersøge, hvorvidt deltagelse i studiepraktik gør nordjyske unge mere afklarede omkring valg af videregående uddannelse sammenlignet med unge, som ikke har deltaget i studiepraktik.

Resultaterne viser, at nordjyske studerende, der har deltaget i studiepraktik, er mere tilbøjelige til efterfølgende at påbegynde en videregående uddannelse og med større sandsynlighed også fortsætter på uddannelsen sammenlignet med personer, som ikke har deltaget i studiepraktik. Analysen viser også, at der er en større overensstemmelse mellem studiepraktikretningen og det efterfølgende valg af uddannelsesretning for studerende, som har været i studiepraktik. Derudover viser analysen, at studiepraktikken er med til at ændre unges uddannelsesplaner, så de træffer et mere oplyst uddannelsesvalg. Samlet tyder resultaterne på, at studiepraktikken virker som en inspirationskilde for unge i Region Nordjylland, idet den hjælper dem med at afklare deres uddannelsesvalg, så de påbegynder en videregående uddannelse hurtigere og bliver på uddannelsen.

Sammenlignes resultaterne for Region Nordjylland med resten af Danmark kan det konstateres, at studiepraktikken også har en effekt i resten af landet. Dog er effekten større i Region Nordjylland – både i forhold til andelen, der påbegynder en videregående uddannelse, og andelen, som fortsætter på uddannelsen.

Analysen er baseret på en kombination af registerdata, surveydata og kvalitative interview med studerende på nordjyske videregående uddannelsesinstitutioner. Udgangspunktet for analysen er den gruppe af unge, som deltog i eller var i målgruppen for studiepraktik i 2014. For at kunne måle effekten af studiepraktik isoleret set for både Danmark og Region Nordjylland er der opstillet en målgruppe og en kontrolgruppe. Forskellen mellem de to grupper er, om personerne har deltaget i studiepraktik eller ej. På alle andre parametre er de to grupper ideelt ens. Dette betyder, at evt. forskelle i uddannelsesadfærd i princippet kan tilskrives deltagelse i studiepraktik.

Baseret på denne undersøgelse kan det dog ikke udelukkes, at andre forhold også spiller ind på den forskellige uddannelsesmæssige adfærd. Det kan eksempelvis ikke udelukkes, at personer, som tilvælger studiepraktik i forvejen er mere motiverede for at tage en videregående uddannelse sammenlignet med gruppen, som fravælger studiepraktik. Samtidig har gruppen af studiepraktikanter i gennemsnit højere karakterer med fra ungdomsuddannelsen, hvilket sandsynligvis er en indikator for større studieegnethed. Disse forbehold ændrer dog ikke på, at studiepraktik har en effekt på senere uddannelsesadfærd.

1. Indledning

Studiepraktik har siden 2008 fundet sted hvert år i uge 43 over hele landet. Det er en mulighed for at afprøve og opleve, hvordan det er at studere på en videregående uddannelse. Målgruppen for studiepraktikken er personer, som er i gang med det sidste år på en ungdomsuddannelse, eller som måske allerede har afsluttet den. De primære brugere af studiepraktik er unge på en gymnasial ungdomsuddannelse, STX, HHX, HTX eller HF, men det er også muligt at komme i studiepraktik med en erhvervsfaglig baggrund.[1]

Region Nordjylland er den region, hvor forholdsvist flest elever deltager i studiepraktik, og Regionen støtter studiepraktik økonomisk ved at betale transportudgifter for deltagende elever samt ved at medfinansiere oplysningskampagner. Det antages, at deltagelse i studiepraktik er medvirkende til, at unge bliver mere afklarede omkring deres valg af videregående uddannelse, og at studiepraktikken gør unge i stand til at træffe et mere kvalificeret uddannelsesvalg. Dette er imidlertid endnu ikke dokumenteret.

Formålet med denne analyse er at undersøge, hvorvidt deltagelse i studiepraktik gør nordjyske unge mere afklarede omkring valg af videregående uddannelse sammenlignet med unge, som ikke har deltaget i studiepraktik.

Teknologisk Institut har gennemført analysen på vegne af Region Nordjylland i perioden oktober 2017 – oktober 2018. Effekten af studiepraktik undersøges gennem en registerbaseret analyse ved at følge nordjyske studiepraktikanter årgang 2014 og denne gruppes videre færd gennem uddannelsessystemet. Gruppens adfærd sammenlignes med en kontrolgruppe fra samme årgang, som ikke har været i studiepraktik. Den registerbaserede undersøgelse er suppleret med en række kvalitative interview med nuværende studerende på de videregående nordjyske uddannelsesinstitutioner. Interviewpersonerne har det til fælles, at de alle har deltaget i studiepraktik før studiestart. Endelig er den registerbaserede undersøgelse suppleret med resultater fra en survey-baseret tilfredshedsundersøgelse blandt deltagerne i studiepraktik – en undersøgelse, som gennemføres årligt af Sekretariatet for Studiepraktik.

Rapporten er bygget op på følgende måde:

I kapitel 2 præsenteres en profil af henholdsvis undersøgelsens målgruppe og kontrolgruppe, og det undersøges, hvordan det videre uddannelsesforløb har formet sig for de to grupper. I kapitel 3 fokuseres på sammenhængen mellem studiepraktik og valg af uddannelsesretning. I kapitel 4 sammenlignes studiepraktikanter i Region Nordjylland med studiepraktikanter fra resten af landet, mens analysens konklusioner præsenteres i kapitel 5. Endelig indeholder Annex 1 en nærmere metodebeskrivelse.

God læselyst!

[1] https://www.studiepraktik.nu/

2. Præsentation af målgruppe og kontrolgruppe

Undersøgelsen af effekten af studiepraktik blandt nordjyske unge er designet som et såkaldt *Most Similar Systems Design* (MSSD). I et sådant design opereres med henholdsvis en målgruppe og en kontrolgruppe. I dette tilfælde har målgruppen deltaget i studiepraktik, hvorimod kontrolgruppen ikke har deltaget i studiepraktik. På alle andre parametre ligner de to grupper ideelt set hinanden. Hvis der kan konstateres en forskel mellem målgruppe og kontrolgruppe, eksempelvis i de to gruppers senere uddannelsesadfærd, kan forskellen derved med nogen sandsynlighed tilskrives deltagelse i studiepraktik.

Konkret består målgruppen i denne undersøgelse af 2.130 unge fra Region Nordjylland, som alle deltog i studiepraktik i 2014. Det vil sige, at alle disse unge mennesker gik på sidste år af deres ungdomsuddannelse eller havde sabbatår og takkede ja til tilbuddet om studiepraktik. Kontrolgruppen består også af unge fra Region Nordjylland, som ligeledes gik på sidste år af deres ungdomsuddannelse i 2014, og således var i målgruppen for studiepraktik, men som takkede nej til studiepraktik.

Tabel 1 sammenligner målgruppen med kontrolgruppen på en række centrale parametre.

Tabel 1: Sammenligning af målgruppe og kontrolgruppe

	Målgruppe	Kontrolgruppe
Antal individer	2.130	1.128
Køn		
Mand	37%	50%
Kvinde	63%	50%
Alder		
17 og derunder	41%	44%
18	39%	48%
19	7%	6%
20-24	9%	2%
25-29	2%	0%
30 og derover	2%	0%
Ungdomsuddannelse		
STX	53%	67%
HTX	19%	8%
HHX	19%	25%
HF	7%	0%
Andet	2%	0%
Karakterer		
Første kvartil	5,7	4,7
Gennemsnit	7,5	6,5
Tredje kvartil	9,2	8
Kommune		
Aalborg	34%	32%
Frederikshavn	16%	7%
Hjørring	11%	13%
Thisted	9%	6%
Brønderslev	7%	6%
Mariagerfjord	4%	11%
Åbybro	6%	6%
Vesthimmerland	4%	9%

	Målgruppe	Kontrolgruppe
Rebild	5%	6%
Morsø	3%	5%
Læsø	0%	0%

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik

Som det fremgår af Tabel 1, består individerne i målgruppen, altså de, der deltager i studiepraktik, af signifikant flere kvinder. Samtidig er gruppen, der tilvælger studiepraktik, signifikant ældre end kontrolgruppen og får højere karakterer. Således ligger karaktergennemsnittet blandt de elever, som takkede ja til studiepraktik på 7,5 sammenlignet med karaktergennemsnittet i kontrolgruppen, som ligger på 6,5. Det er værd at bemærke, at forskellen i karaktergennemsnit ikke er båret af forskellen i kønssammensætningen.

Brugen af registerdata muliggør, at vi kan følge både målgruppen og kontrolgruppens videre færd gennem uddannelsessystemet i både 2015 og 2016. Tabel 2 viser andelen af unge fra henholdsvis målgruppen og kontrolgruppen, der optages på en erhvervsfaglig uddannelse eller en videregående uddannelse i henholdsvis 2015 og 2016, samt fordelingen af typen af videregående uddannelse.

Tabel 2: Optag på erhvervsfaglig eller videregående uddannelse

	2015		2016	
	Målgruppe	Kontrolgruppe	Målgruppe	Kontrolgruppe
Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb	3%	5%	4%	5%
KVU	3%	3%	3%	4%
MVU	8%	4%	12%	11%
Bachelor	19%	9%	22%	19%
Total*	34**	21%	41%	40%

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik

*Totaler summerer ikke nødvendigvis korrekt, hvilket skyldes afrundinger i tallene fra optag **. I 2015 er optaget signifikant højere i målgruppen sammenlignet med kontrolgruppe

Som det fremgår af Tabel 2, bliver størstedelen af de unge i både 2015 og 2016 optaget på en bacheloruddannelse, mens færrest vælger en kort videregående uddannelse. I forhold til denne undersøgelses formål er det dog især interessant, at andelen i målgruppen, som optages på en videregående uddannelse i 2015, er 15 procentpoint højere sammenlignet med kontrolgruppen. Deltagerne i studiepraktik bliver således signifikant hyppigere optaget på en videregående uddannelse allerede året efter afslutningen af deres ungdomsuddannelse sammenlignet med kontrolgruppen.

I 2016 udlignes denne forskel imidlertid. Her optages i alt 41 procent af målgruppen på en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, mens dette er gældende for 40 procent af kontrolgruppen – heraf udgør de videregående uddannelser henholdsvis 37 procent og 34 procent. Denne forskel er ikke signifikant. I kontrolgruppen ses især en stigning i andelen af optaget på mellemlang videregående uddannelse eller bachelor.

Udviklingen fra 2015 til 2016 indikerer, at studiepraktikkens effekter manifesterer sig hurtigt. En anden mulig forklaring kan være, at studiepraktikken tiltrækker unge, som allerede har gjort sig tanker om deres videre uddannelsesforløb og derfor er mere tilbøjelige til at

søge direkte ind på en videregående uddannelse efter afsluttet ungdomsuddannelse. Godtages denne forklaring betyder dette, at forskellen i optaget mellem mål- og kontrolgruppe ikke nødvendigvis skyldes indholdet af studiepraktikken. Dette udelukker imidlertid ikke, at studiepraktikken kan have en effekt, men at denne effekt måske snarere skal findes ved, at studiepraktikken øger de unges motivation til at fortsætte i uddannelsessystemet med det samme.

At studiepraktikken giver de unge motivation for et hurtigt optag på en videregående uddannelse underbygges af en række interview, som er gennemført som en del af undersøgelsen blandt studerende på de nordjyske videregående uddannelsesinstitutioner. Motivationen bunder både i en øget faglig interesse, men også en øget tryghed i forhold til at starte, da de både havde set uddannelsesinstitutionens fysiske og sociale rammer samt den måde, undervisningen foregår. En interviewperson udtrykker det således:

> *"Jeg fik fornemmelsen af, hvad det vil sige at gå på en videregående uddannelse, da man blev introduceret til fagene og stedet, som betød, at jeg både vidste mere om fagene sammenlignet med mine medstuderende, der ikke havde været i studiepraktik, og at jeg kunne finde lettere rundt på campus".*
>
> *Studerende på AAU og tidligere studiepraktikant*

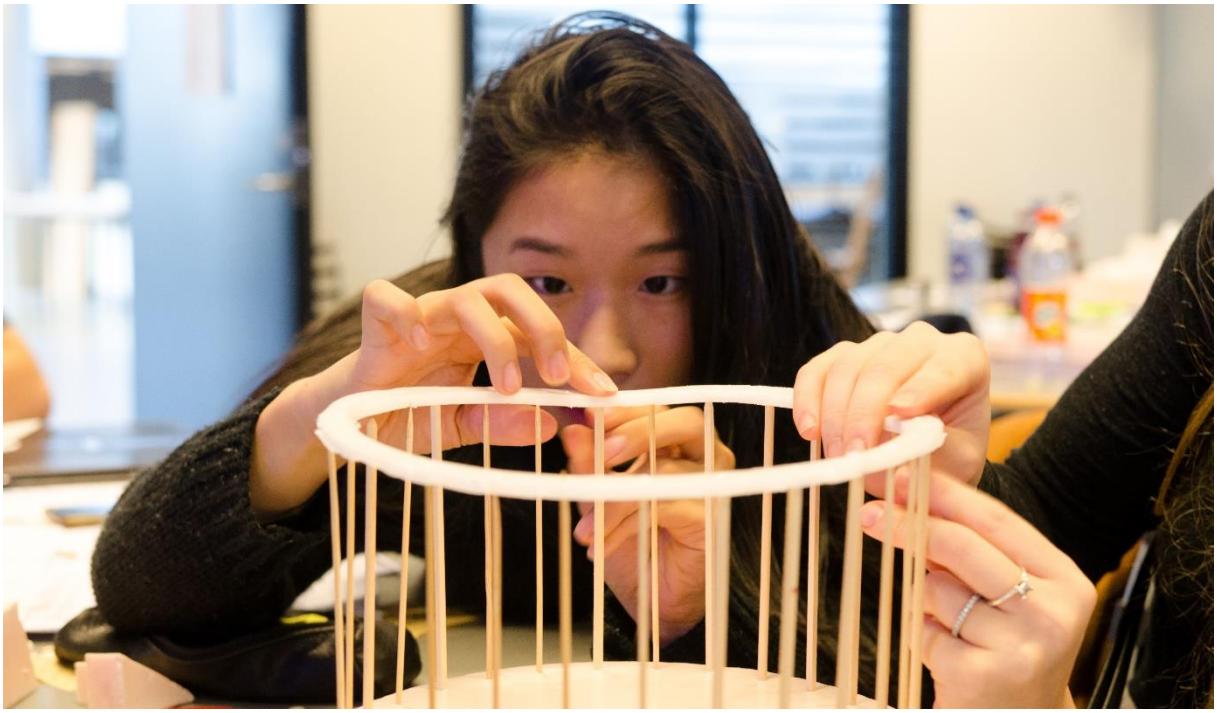

Studiepraktik på Aalborg Universitet. Copyright Aalborg Universitet

Udover, at en større andel af målgruppen optages på en videregående uddannelse i løbet af de følgende to år efter studiepraktik, kan det også konstateres, at en højere andel af målgruppen fortsætter i samme uddannelse. Figur 1 viser således uddannelsesstatus i 2016 på alle de individer, der blev optaget på en videregående uddannelse i 2015.

Figur 1: Sammenligning af uddannelsesadfærd efter optag

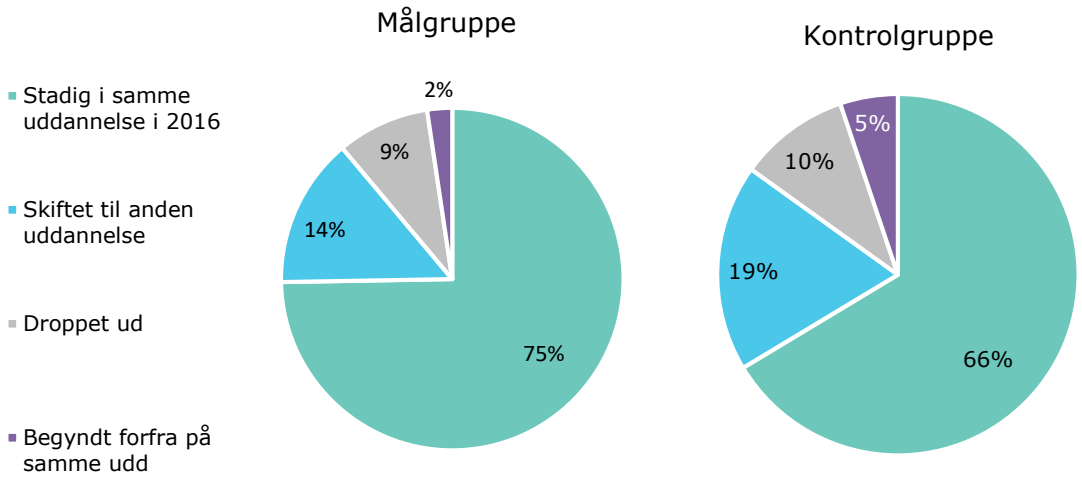

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik

Som Figur 1 viser, er 75 procent af studerende fra målgruppen, som blev optaget i 2015, fortsat studerende på samme uddannelse i 2016. Den resterende fjerdedel er fordelt mellem unge, der har skiftet uddannelse, er startet forfra på samme uddannelse eller er droppet ud, hvoraf flest har skiftet uddannelse. For kontrolgruppen er det kun 66 procent af de studerende, som blev optaget i 2015, der fortsat er på samme uddannelse i 2016. Signifikant flere studerende med en studiepraktik i bagagen bliver således på samme uddannelse, som de har søgt optagelse på – i hvert fald et år inde i uddannelsesforløbet.

Forskellen mellem målgruppen og kontrolgruppens videre uddannelsesadfærd kunne tyde på, at studiepraktikken - udover måske at have bidraget med motivation – har bidraget til, at de unge bliver mere afklarede omkring deres uddannelse, inden de påbegynder den egentlige uddannelse, hvilket mindsker sandsynligheden for at de skifter retning. Det er en årsagsforklaring, som en af interviewpersonerne giver udtryk for, idet vedkommende udtaler, at:

> "Jeg føler mig bedre forberedt til uddannelsen, da man ved, hvad man kommer ind til."
>
> *Studerende på Martec og tidligere studiepraktikant*

2.1. Et nærmere kig på målgruppen

Ser vi nærmere på de personer inden for målgruppen, der blev optaget på en videregående uddannelse i 2015 og fortsatte i 2016, kan vi konstatere, at gruppen består af flere mænd; de er ældre, og de har højere karakterer sammenlignet med de resterende personer, der deltog i studiepraktik. Dette mønster ses imidlertid udelukkende i målgruppen. I kontrolgruppen er der ingen signifikante forskelle på gruppen, som fortsatte på samme uddannelse i 2016, og gruppen, som ikke gjorde det.

Tabel 3: Et nærmere kig på målgruppen

	Er fortsat på uddannelsen	Resten af målgruppen
Antal Individer	538	1.592
Køn*		
Mand	45%	34%
Kvinde	55%	66%
Alder**		
Gennemsnitsalder	19 år	18,3 år
Karakterer***		
Gennemsnit	7,7	7,4

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
*Der er signifikant flere mænd blandt de der er fortsat, sammenlignet med resten af målgruppen
** Individerne der er fortsat er signifikant ældre end resten af målgruppen
*** De elever der er forsat har signifikant (5% signifikansniveau) højere karakterer end resten af målgruppen

En mulig årsagsforklaring på, at der er relativt flere mænd blandt de personer, der fortsatte på samme uddannelse i 2016, er, at færre mænd var i studiepraktik, hvorfor de mænd, der faktisk meldte sig til studiepraktik, er mere motiverede til at tage en uddannelse. Kvinder deltager hyppigere i studiepraktik, og derfor vil der alt andet lige være større sandsynlighed for, at disse samlet set ikke er helt så motiverede for at tage en videregående uddannelse. Der er således en mulighed for, at motivationen både varierer mellem mål- og kontrolgruppen og mellem de mænd og kvinder, der ender med at tage i studiepraktik.

Den signifikante forskel i karaktergennemsnittet mellem de, der fortsatte på uddannelsen i 2016 og resten af målgruppen, synes at kunne forklares med, at karakterer ofte korrelerer med bedre akademiske evner. Det gør det nemmere og mere motiverende at blive optaget på en videregående uddannelse og også at fortsætte på uddannelsen.

3. Sammenhæng mellem studiepraktik og uddannelsesvalg

Der er forskel på at søge ind på et studie og påbegynde et studie. De unge kan søge ind på et studie uden derefter at påbegynde det. Enten fordi de ikke har lyst, eller fordi de ikke bliver optaget. Derfor ser vi, at andelen af henholdsvis studiepraktikanterne og kontrolgruppen, der har ansøgt om optagelse på studie, er højere end andelen, der påbegynder et studie.

Figur 2 nedenfor viser, at omkring hver fjerde studiepraktikant, der ansøger om optagelse på et studie, får afslag på deres førsteprioritet.

Figur 2: Optag af studiepraktikanter på videregående uddannelse 2015 og 2016

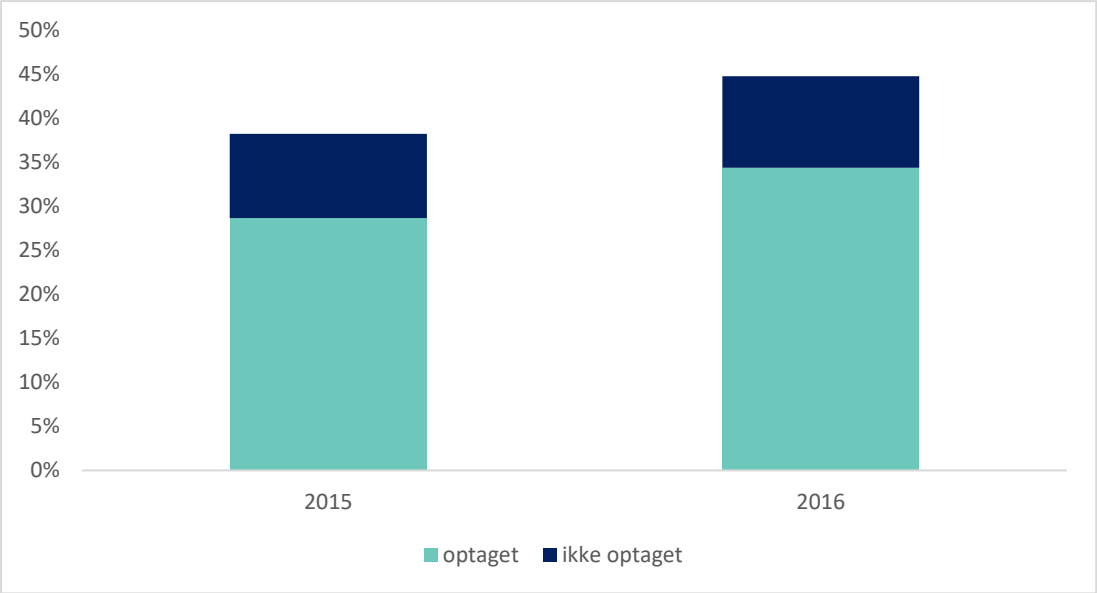

Sammenhængen mellem valget af studiepraktik og hvilket studie, praktikanterne efterfølgende søger ind på, kan betragtes på flere niveauer.

Figur 3 nedenfor præsenterer tre niveauer af matches mellem studiepraktik i 2014 og efterfølgende ansøgt 1. prioritet af studie i henholdsvis 2015 og 2016:

- Match på type betyder, at studiepraktikken og det ansøgte studie var af samme type dvs. en kort videregående uddannelse, mellemlang videregående uddannelse eller en bachelor.
- Match på fagområde betyder, at der er overensstemmelse mellem fagområdet for studiepraktikken og for det ansøgte studie. Fagområde dækker eksempelvis over samfundsvidenskabelig, teknisk eller sundhedsfaglig.
- Eksakt match dækker over, at studiepraktikken og den ansøgte uddannelse er præcis den samme.

Figur 3: Match mellem studiepraktik og ansøgt studie

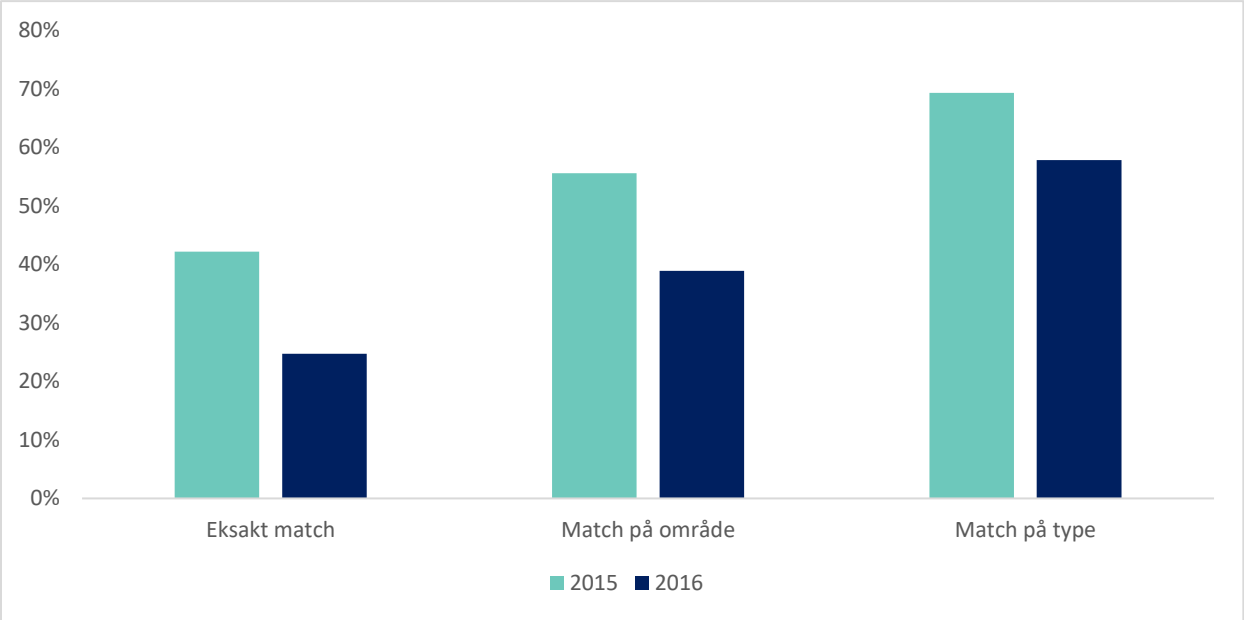

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
Note: Andelen, der matcher, er defineret ud fra det samlede antal af studiepraktikanter, der ansøger et studie det givne år. Det betyder, at ikke nødvendigvis alle er optaget eller startet på uddannelsen.

For alle tre mål af matches kan det konstateres, at andelen er højere i 2015. Det betyder, at flere studiepraktikanter, der starter direkte på en videregående uddannelse efter endt ungdomsuddannelse, søger et studie, der matcher den studiepraktik, de deltog i. Især andelen af eksakte matches varierer mellem 2015 og 2016. I 2015 søgte 42 procent af ansøgerne således ind på et studie nøjagtig tilsvarende det, hvori de var i praktik. Af de studiepraktikanter, der søgte ind på en videregående uddannelse i 2016, gjaldt dette blot for 25 procent. Tilsvarende ses det, at blandt de studiepraktikanter, der søgte ind på en videregående uddannelse i 2015, søgte 69 procent ind på en uddannelse af samme type som deres praktik, mens dette blot gjorde sig gældende for 58 procent af ansøgerne året efter.

Der kan være flere mulige årsagsforklaringer på denne signifikante forskel mellem optagne i 2015 og 2016. En mulig forklaring er, at de studiepraktikanter, som søger om optagelse på en videregående uddannelse allerede samme år, som de afslutter deres ungdomsuddannelse, er mere målrettede. De ved derfor allerede, hvad de gerne vil, allerede når der skal søges ind på en studiepraktikretning. Det kan dog ikke afvises, at studiepraktikken inspirerer de unge til efterfølgende at søge ind på samme studie. Som en nuværende studerende og tidligere studiepraktikant ved UCN udtrykker det

> *"Det (studiepraktikken, red.) havde helt sikkert indflydelse. Da jeg kom hjem, var jeg sikker på, at det var det, jeg skulle."*
>
> *Studerende på UCN og tidligere studiepraktikant*

3.1. Tilfredse studiepraktikanter over hele linjen

Sekretariatet for Studiepraktik gennemfører hvert år en evaluering blandt deltagerne i studiepraktik – således også i 2014, hvor målgruppen for denne undersøgelse var i studiepraktik.

I studiepraktikevalueringen bliver eleverne spurgt ind til mange forskellige aspekter af studiepraktikken og logistikken omkring ordningen. 705 deltagere fra 2014-årgangen har besvaret studiepraktikevalueringen, hvilket svarer til hver tredje af det samlede antal elever, der deltog i tilbuddet.

Figur 4 viser deltagernes samlede indtryk af studiepraktikken

Figur 4: Samlet vurdering af studiepraktik

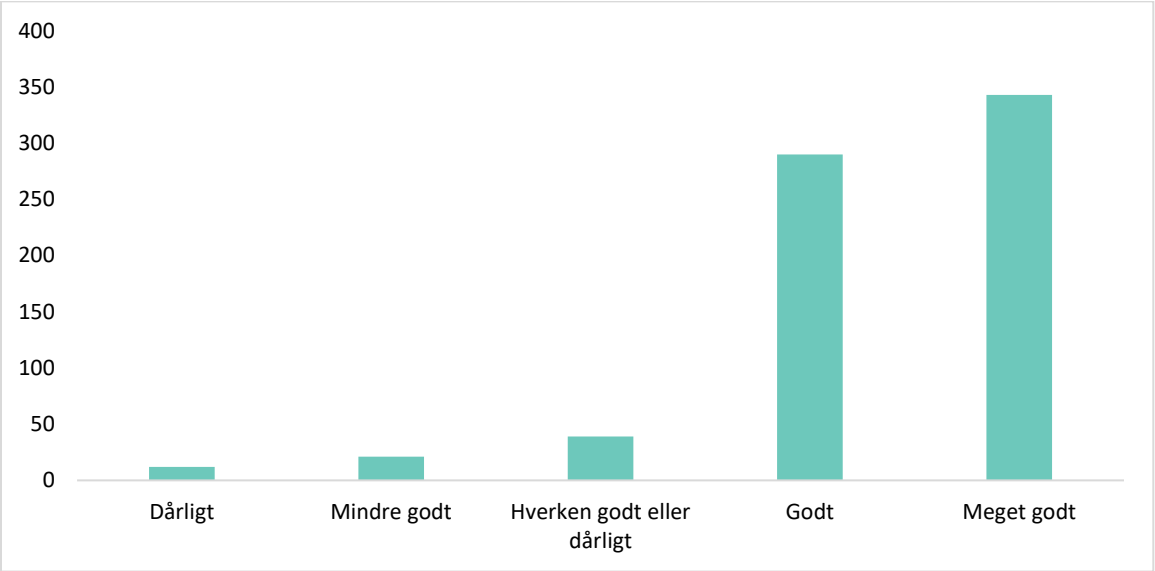

Kilde: Data fra evaluering af studiepraktik 2014

Som Figur 4 viser, er der blandt deltagerne en overvældende tilfredshed med studiepraktikforløbene. Således angiver knap ni ud af ti af eleverne deres samlede indtryk af praktikken som "godt" eller "meget godt".

Blandt de studiepraktikanter, der søgte ind på en uddannelse i enten 2015 og 2016, svarer størstedelen, at studiepraktikken bekræftede deres eksisterende uddannelsesplaner. På trods af dette ser vi i 2015, at størstedelen af individerne faktisk søgte ind på en anden uddannelse end den, hvor de var i praktik. I 2016 søgte lidt mere end hver tredje ansøger ind på samme uddannelse, som de var i praktik på – se Tabel 4 nedenfor.

Tabel 4: Sammenhæng mellem studiepraktikkens indflydelse og eksakt match

	2015		2016	
	Eksakt match		Eksakt match	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Studiepraktik bekræftede eksisterende uddannelsesplaner	25%	40%	35%	22%
Studiepraktik havde ingen indflydelse på uddannelsesplaner	4%	5%	8%	1%
Studiepraktik ændrede uddannelsesplaner	17%	9%	26%	8%

Kilde: Studiepraktikevalueringen 2014 koblet med registerdata fra Danmarks Statistik
Note: Andelene udgøres af det samlede antal studiepraktikanter, som har besvaret evalueringen og ligeledes søger ind på en uddannelse i 2015 eller 2016.

Henholdsvis 26 procent og 34 procent af de studiepraktikanter, der efterfølgende søgte ind på en uddannelse, svarer, at studiepraktikken ændrede deres studieplaner. Herefter søgte langt størstedelen af disse studiepraktikanter ind på samme uddannelse, som de har været i studiepraktik på. Det betyder, at en del af disse studiepraktikanter må antages at bruge studiepraktikken til at afprøve en anden uddannelse end den, de først havde regnet med at søge ind på. Også dette billede kan genfindes blandt de nuværende studerende og tidligere studiepraktikanter, som er blevet interviewet i forbindelse med denne undersøgelse. Således fremfører en studerende følgende:

> *"Studiepraktikken afgjorde det ikke alene, men gav mig et fingerpeg, om at jeg ikke ville den type undervisning, man havde på studiet, hvor jeg var på studiepraktik."*
>
> *Studerende ved AAU og tidligere studiepraktikant*

Studiepraktik på Aalborg Universitet. Copyright Aalborg Universitet

4. Studiepraktikanter fra hele Danmark

Studiepraktik er ikke kun en nordjysk begivenhed, men gennemføres over hele landet i uge 43. I denne undersøgelse af effekten af studiepraktik blandt nordjyske unge har vi derfor valgt også at inddrage studiepraktikanter fra hele Danmark årgang 2014. Hensigten er at undersøge, hvorvidt der er forskel mellem de unges adfærd i Nordjylland og i resten af landet.

Det samlede antal af studiepraktikanter i 2014 i hele Danmark var 13.001. Tabel 5 sammenligner gruppen af studiepraktikanter med unge, der var på sidste år af deres ungdomsuddannelse i 2014, men som ikke deltog i studiepraktik.

Tabel 5: Sammenligning af målgruppe og kontrolgruppe for hele landet

	Målgruppe	Kontrolgruppe
Antal Individer	13.001	13.905
Køn*		
Mand	36%	49%
Kvinde	64%	51%
Alder**		
16 år og derunder	1%	1%
17 år	38%	45%
18 år	41%	46%
19 år	9%	6%
20-24 år	9%	1%
25-29 år	2%	0%
30 år og derover	1%	0%
Ungdomsuddannelse		
STX	55%	74%
HTX	15%	8%
HHX	22%	19%
HF	7%	0%
Andet	1%	0%
Karakterer***		
Første kvartil	5,8	5
Gennemsnit	7,5	6,9
Tredje kvartil	9,4	8,7

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik

*Der er signifikant flere kvinder i populationen, sammenlignet med kontrolgruppen

** Individerne i populationen er signifikant ældre end kontrolgruppen

*** Populationen har signifikant højere karakterer end kontrolgruppen

Ligesom det var tilfældet for Region Nordjylland, viser Tabel 5, at målgruppen består af signifikant flere kvinder end kontrolgruppen. Samtidig er individerne i målgruppen signifikant ældre og har signifikant højere karakterer. Desuden går størstedelen af de unge i både målgruppe og kontrolgruppe på STX, men det er interessant, at relativt flere unge fra de øvrige gymnasiale uddannelser end STX (HTX, HHX og HF) vælger studiepraktik aktivt til.

Tabel 6 viser optaget på erhvervsfaglige og videregående uddannelser i 2015 og 2016 for henholdsvis målgruppen og kontrolgruppen på nationalt niveau.

Tabel 6: Optagelse på videregående uddannelse

	2015		2016	
	Målgruppe	Kontrolgruppe	Målgruppe	Kontrolgruppe
Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb	4%	3%	4%	4%
KVU	4%	3%	4%	5%
MVU	7%	3%	11%	8%
Bachelor	16%	9%	22%	20%
Total	30%*	18%	41*%	37%

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
*I både 2015 og 21016 er optaget signifikant højere i målgruppen sammenlignet med kontrolgruppe

For både målgruppen og kontrolgruppen gælder det, at flest påbegyndte en videregående uddannelse i 2016 og således sandsynligvis holdt sabbatår i 2015. Desuden ses det, at optaget var signifikant højere for målgruppen sammenlignet med kontrolgruppen i både 2015 og 2016. I 2015 påbegyndte 30 procent af målgruppen en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse mod 18 procent af kontrolgruppen. Året efter, i 2016, påbegyndte 41 procent af målgruppen en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, hvilket gjaldt for 37 procent af kontrolgruppen.

Ligesom det var tilfældet med de nordjyske unge, viser analysen på nationalt niveau således, at studiepraktikanter i højere grad kommer i gang med en videregående uddannelse og også kommer i gang hurtigere med en videregående uddannelse, end tilfældet er for gruppen, som ikke har været i studiepraktik. Det er dog ikke muligt ud fra tallene alene at afgøre, hvorvidt det er studiepraktikken, der gør de unge mere afklarede, eller hvorvidt studiepraktikanterne også har været mere afklarede omkring deres videre uddannelsesfærd allerede inden påbegyndelse af studiepraktik. Baseret på de gennemførte interview med nordjyske studerende og tidligere studiepraktikanter er det sandsynligvis begge årsagsforklaringer, der gør sig gældende.

Figur 5 ser nærmere på de unges videre uddannelsesvej – igen på nationalt niveau. Som det fremgår af figuren, læste langt størstedelen af de unge, der påbegyndte en uddannelse i 2015, fortsat på samme uddannelse i 2016. Det gælder for 73 procent af målgruppen, mod 70 procent af kontrolgruppen.

Figur 5: Sammenligning af uddannelsesstatus 2016 på nationalt niveau

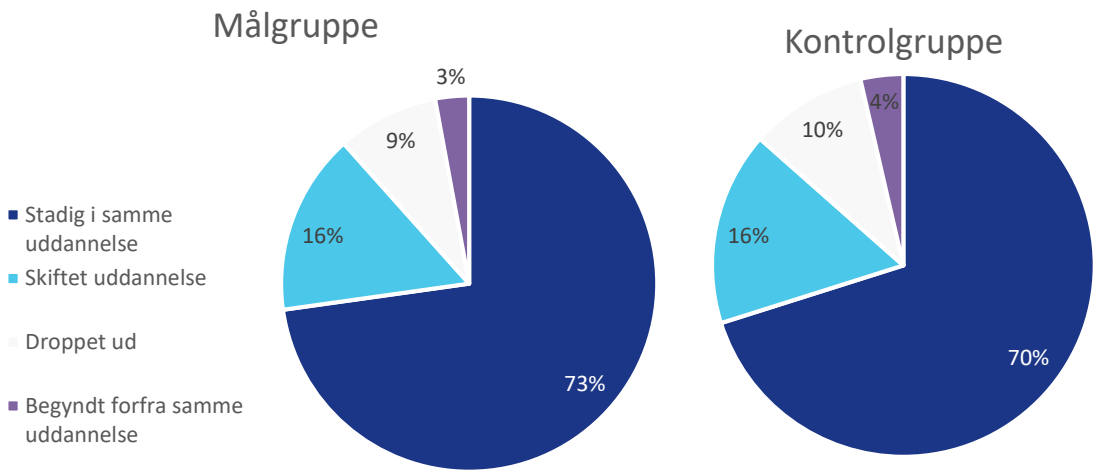

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
*Signifikant (5%) flere er stadig på samme uddannelse året efter i målgruppen mod kontrolgruppen

Som det fremgår af Figur 5, læste signifikant flere af studiepraktikanterne årgang 2014, som påbegyndte en videregående uddannelse i 2015, fortsat på samme studie sammenlignet med kontrolgruppen. Noget tyder således på, at studiepraktikken er med til at gøre de unge mere afklarede omkring det studie, som de søger ind på, hvorfor studiepraktikanter er mindre tilbøjelige til at forlade uddannelsen. Igen kan det ikke udelukkes, at forskellen på adfærd mellem målgruppe og kontrolgruppe skyldes en højere grad af afklarethed omkring uddannelsesvalg allerede inden påbegyndelse af studiepraktik. Andelen af studerende, der skifter uddannelse, dropper ud eller begynder forfra på samme uddannelse varierer ikke signifikant mellem målgruppen og kontrolgruppen.

Et nærmere kig på de unge studiepraktikanter, der startede i uddannelse i 2015 og fortsat læste på samme studie i 2016, viser, at der er signifikant flere mænd, de er ældre og har højere karakterer end resten af målgruppen. Et billede, som kan genkendes fra beskrivelsen af de nordjyske unge, hvorfor det er de samme mulige årsagsforklaringer, der gør sig gældende – se afsnit 2.1.

Tabel 7: Et nærmere kig på studiepraktikanter, der fortsætter i uddannelse

	Er fortsat på uddannelsen	Resten af målgruppen
Antal Individer	2.826	10.175
Køn*		
Mand	40%	35%
Kvinde	60%	65%
Alder**		
Gennemsnitsalder	18,8 år	18,2 år
Karakterer***		
Gennemsnit	7,7	7,5
Ungdomsuddannelse		
STX	40%	58%
HTX	23%	13%
HHX	26%	21%
HF	8%	7%
Andet	3%	1%

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
*Der er signifikant flere mænd blandt de der er fortsat, sammenlignet med resten af målgruppen
** Individerne der er fortsat er signifikant ældre end resten af målgruppen
*** Individer der er fortsat har højere karakterer end resten af målgruppen

Da den nationale undersøgelse indeholder langt flere individer end den nordjyske, muliggør dette, at vi også kan undersøge gruppen af studiepraktikanter, som dropper ud af deres studie. Tabel 8 giver et overblik over denne gruppe.

Tabel 8: Et nærmere kig på gruppen af studiepraktikanter, som dropper ud af et studie

	Skiftet uddannelse	Droppet ud	Begyndt forfra på samme ud-dannelse
Antal Individer	606	338	113
Køn			
Mand	40%	36%	51%*
Kvinde	60%	64%	49%*
Alder			
Gennemsnitsalder	18,5 år*	19 år*	18,9
Karakterer			
Gennemsnit	6,9*	6,5*	5,6*

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
Note: * markerer signifikans

Kendetegnende for både de, der skifter uddannelse, dropper ud og begynder forfra på samme uddannelse, er, at de har signifikant lavere karakterer end gruppen, som bliver på deres studie Hvis vi antager, at et karaktergennemsnit er en proxy for studieegnethed, er sammenhængen mellem karakter og videre studieforløb ikke overraskende.

4.1. Region Nordjylland og resten af landet

Studiepraktikanter i Region Nordjylland udgjorde i 2014 16 procent af det samlede antal studiepraktikanter i Danmark. Tabel 8 sammenligner nordjyderne med resten af landet på en række centrale parametre.

Tabel 9. Sammenligning af studiepraktikanter i Region Nordjylland med resten af landet

	Region Nordjylland	Resten af DK
Antal Individer	2.130	10.874
Køn		
Mand	37%	36%
Kvinde	63%	64%
Alder**		
16 år og derunder	1%	1%
17 år	40%	37%
18 år	39%	41%
19 år	7%	9%
20-24 år	9%	9%
25-29 år	2%	1%
30 år og derover	2%	1%
Ungdomsuddannelse		
STX	53%	55%
HTX	19%	14%
HHX	19%	22%
HF	7%	7%
Andet	1%	1%
Karakterer***		
Første kvartil	5,8	5,7
Gennemsnit	7,5	7,4
Tredje kvartil	9,4	9,2

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
*Der er signifikant flere kvinder i populationen, sammenlignet med kontrolgruppen
** Individerne i populationen er signifikant ældre end kontrolgruppen
*** Populationen har signifikant højere karakterer end kontrolgruppen

Som det fremgår af tabellen, afviger de nordjyske studiepraktikanter ikke fundamentalt fra studiepraktikanterne i resten af landet. Både i forhold til kønsfordeling og karaktergennemsnit ses der ikke en signifikant forskel mellem de to grupper. Dog ses en lille forskel på gennemsnitsalderen i de to grupper. De nordjyske praktikanter er marginalt – men dog signifikant – ældre end studiepraktikanter i resten af landet. I Region Nordjylland ligger aldersgennemsnittet således på 18,5 år, mens aldersgennemsnit for resten af landet er på 18,3 år.

Fra et nordjysk perspektiv er det imidlertid interessant, at studiepraktikanter fra Region Nordjylland i højere grad starter på en videregående uddannelse direkte efter deres ungdomsuddannelse sammenlignet med studiepraktikanter i resten af landet. Det fremgår af Tabel 10.

Tabel 10: Optagelse på en videregående uddannelse

	2015		2016	
	Nordjylland	Resten af DK	Nordjylland	Resten af DK
Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb	3%	4%	4%	4%
KVU	3%	4%	3%	4%
MVU	8%	7%	12%	11%
Bachelor	19%	15%	22%	22%
Total	34%*	29%	41%	41%

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik
*I 2015 er optaget signifikant højere i Nordjylland sammenlignet med resten af Danmark

Som det fremgår af Tabel 10, påbegyndte 34 procent af de unge studiepraktikanter fra Region Nordjylland en videregående uddannelse i 2015, mens dette blot gjaldt for 29 procent af studiepraktikanter i resten af Danmark. I 2016 var der ingen forskel på de to grupper. Forskellen mellem de nordjyske studiepraktikanter og resten af landet kan meget vel tilskrives, at studiepraktik har større effekt for de nordjyske unge, hvorfor de er mere tilbøjelige til at starte direkte efter afslutningen på deres ungdomsuddannelse. Det vil dog ikke være korrekt at konkludere dette på baggrund af registerundersøgelsen alene, da andre årsagsforklaringer også kan spille ind. De nordjyske unge kunne eksempelvis være mere afklarede omkring studievalg allerede inden påbegyndelse af studiepraktik, ligesom forskellige traditioner for sabbatår på tværs af landet kan spille ind.

Ser vi nærmere på de studiepraktikanter, som påbegyndte en videregående uddannelse i 2015, så var 75 procent af studiepraktikanterne fra Region Nordjylland fortsat på samme studie i 2016. Det samme gælder for 72 procent af de studiepraktikanterne i resten af Danmark. En lille forskel, som dog ikke er signifikant.

Figur 6. Sammenligning af uddannelsesadfærd mellem Region Nordjylland og resten af DK

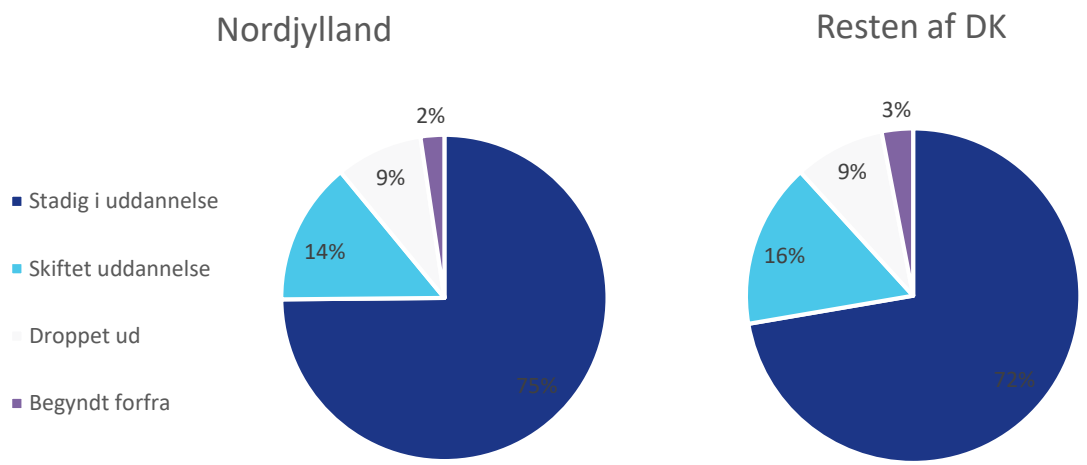

Kilde: Teknologisk Institut baseret på registerdata fra Danmarks Statistik

5. Konklusion

Medfører deltagelse i studiepraktik, at nordjyske unge bliver mere afklarede omkring valg af videregående uddannelse sammenlignet med nordjyske unge, som ikke har deltaget i studiepraktik? Baseret på resultaterne af denne undersøgelse må svaret være *"ja"* – sandsynligvis!

Vi kan konstatere, at de unge, som deltager i studiepraktik, i større omfang påbegynder en videregående uddannelse sammenlignet med gruppen, som ikke har været i studiepraktik. Desuden påbegyndes den videregående uddannelse hurtigere, hvis den unge har været i studiepraktik. Endelig har studiepraktikanter en større sandsynlighed for fortsat at være på samme uddannelse to år efter studiestart, sammenlignet med gruppen, som ikke har været i studiepraktik.

Med til billedet hører også, at deltagerne i studiepraktik i høj grad vælger en studieretning, som enten eksakt matcher eller ligner den retning, som de havde studiepraktik inden for, såfremt optagelsen på den videregående uddannelse sker samme år, som den adgangsgivende ungdomsuddannelse afsluttes.

At deltagelse i studiepraktik medfører en grad af afklaring i forhold til uddannelsesvalg underbygges af en række udsagn fra nuværende studerende og tidligere studiepraktikanter. Afklaringen rummer dog mere end at blive bekræftet i, at en uddannelses faglige indhold stemmer overens med forhåndsforventningerne. Afklaringen handler også om at få en tryghed i forhold til at kunne gebærde sig på en videregående uddannelsesinstitution. Det handler om at få et indtryk af de fysiske rammer og af undervisningsformen, og så handler det om at blive afklaret i forhold til, hvilken uddannelsesretning, man IKKE skal vælges.

Baseret på denne undersøgelse kan det dog ikke udelukkes, at de tilsyneladende mange positive effekter af studiepraktik skyldes, at studiepraktikanterne, sammenlignet med kontrolgruppen, i forvejen er mere motiverede for at tage en videregående uddannelse og mere afklarede i forhold til studieretning. Samtidig har gruppen af studiepraktikanter i gennemsnit højere karakterer med fra ungdomsuddannelsen, hvilket sandsynligvis er en indikator for større studieegnethed og derfor også korrelerer med mindre frafald.

Region Nordjylland er den region, hvor forholdsvis flest elever fra en ungdomsuddannelse deltager i studiepraktik. Sammenlignet med resten af landet påbegynder de nordjyske studiepraktikanter også i højere grad en videregående uddannelse allerede samme år, som de afslutter deres ungdomsuddannelse. Denne sammenhæng er der ingen datamæssig forklaring på. Det kan blot konstateres, at de nordjyske unge tilsyneladende har større udbytte af studiepraktik sammenlignet med resten af landet, hvis udbytte måles som hurtig studiestart.

Betragtes studiepraktik alene som en oplevelse for unge uden tilsigtet effekt på senere studieadfærd, så vurderes oplevelsen blandt deltagerne også meget positivt. Næsten 90 procent af deltagerne vurderer udbyttet som værende "godt" eller "meget godt". Adspurgt om forbedringsmuligheder for studiepraktik blandt nuværende studerende i Nordjylland, så var den gennemgående besked da også mere studiepraktik!

Annex 1: Metodebeskrivelse

Undersøgelsen af effekten af studiepraktik blandt nordjyske unge er primært baseret på registerdata suppleret med kvalitative interview. I det følgende redegøres kort for det metodiske design af henholdsvis den kvantitative og kvalitative analysedel.

Registerbaseret undersøgelse
Formålet med undersøgelsen har været at afdække effekten af studiepraktik på deltagernes videre uddannelsesvalg. Til dette formål er det hensigtsmæssigt at anvende et design, hvor man opdeler deltagere og ikke-deltagere i studiepraktik i en kontrol- og indsatsgruppe (målgruppe). Logikken bag dette design tager udgangspunkt i et Most Similar Systems Design (MSSD), hvor man ideelt set opnår, at de to grupper kun er forskellige på baggrund af, hvorvidt de har deltaget i studiepraktik eller ej, hvorfor en evt. effekt kun kan tilskrives denne forskel.

Konkret består populationen (POPCASE) af alle unge, der deltog i studiepraktik i efteråret 2014 i Danmark. Gruppen er blevet identificeret via CPR numre, som er leveret af Sekretariatet for Studiepraktik. I alt består målgruppen af 13.001 individer fordelt på hele landet. Ud af denne population udtrækkes den primære målgruppe for undersøgelsen, som er 2.130 unge, som deltog i studiepraktik i 2014, og som i 2014 havde bopæl i Region Nordjylland.

Som kontrolgruppe (POPKONTROL) er der blevet udtrukket en population bestående af 50 procent af alle, som i 2015 bestod en gymnasial uddannelse i Danmark, og dermed var i målgruppen for studiepraktik i 2014, men som ikke deltog. Det drejer sig om i alt 13.905 individer. Ved at begrænse kontrolgruppen til individer, som afsluttede en gymnasial uddannelse i 2014, er et mindre segment bestående af sabbatister blevet udelukket. Denne afgræsning er truffet i overensstemmelse med opdragsgiver, og det vurderes, at antallet af udeladte individer er ubetydeligt for undersøgelsen.

Via CPR numrene har det endvidere været muligt at koble til en række dataregistre, som ejes af Danmarks Statistik samt af Uddannelses- og Forskningsministeriet. Gennem forskeradgang er disse data blevet gjort tilgængelige for Teknologisk Institut. Herved har det været muligt at følge de enkelte individers videre studieadfærd over tid. Undersøgelsen begrænses dog tidsmæssigt af KOT-data, hvis seneste tilgængelige år på undersøgelsestidspunktet er 2016 (KOT2017). Det har således ikke været muligt at følge de studerende mere end to år efter deltagelse i studiepraktik.

De i undersøgelsen angivne signifikante sammenhænge er signifikante på et 1%-signifikansniveau, med mindre andet er oplyst.

Surveydata
Ud over data fra Danmarks Statistik samt Uddannelses- og Forskningsministeriet har Teknologisk Institut også haft adgang til surveydata fra en evaluering af studiepraktik, som blev foretaget blandt 2014-årgangen. Via unikke løbenumre har det været muligt at koble de i alt 705 besvarelser med CPR numre og således sammenholde eksempelvis vurderet udbytte af studiepraktik med videre uddannelsesadfærd.

Kvalitative interview

Som supplement til den registerbaserede undersøgelse er der foretaget i alt 10 kvalitative interview blandt (på undersøgelsestidspunktet) studerende på en videregående uddannelsesinstitution i Region Nordjylland. Ud over at være studerende på interviewtidspunktet var det et kriterium for deltagelse, at interviewpersonerne havde deltaget i studiepraktik og havde dette frisk i erindring. Der var således hovedsageligt tale om 1. års studerende.

De kvalitative interview blev blevet foretaget i perioden 17.-19. september 2018 på uddannelsesinstitutionerne Aalborg Universitet, UCN, Martec og Dania. Alle er gennemført som semistrukturerede interview – heraf otte som personlige interview og to som telefoninterview. Interviewguiden omfattede følgende temaer:

- Vurdering af forhåndsinformationen om studiepraktik
- Motivation for at deltage i studiepraktik
- Vurdering af udbyttet af at deltage i studiepraktik
- Vurdering af, om studiepraktik har afklaret det fremtidige uddannelsesvalg.

For hvert interview er der lavet en sammenfatning, som er blevet godkendt af interviewpersonen. Desuden er der indhentet samtykkeerklæringer fra alle deltagere med henblik på databehandling, formidling og opbevaring af data i overensstemmelse med GDPR.

Studiepraktikanter på Martec, Frederikshavn. Copyright Martec.